

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 21 czerwca 2013 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi w sprawie z powództwa E. K. przeciwko (...) S.A. w W. oraz Gminie M. Ł. - Zarząd Dróg i (...) w punkcie 1 oddalił powództwo, w punkcie 2 postanowił nie obciążać powódki kosztami procesu.

Apelację od powyższego wyroku złożyła powódka, zaskarżając go w części, tj. w zakresie punktu 1 oddalającego powództwo w stosunku do pozwanego Gminy Ł. Zarządu Dróg i (...). Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucono naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy, tj.:

- art. 328 § 2 k.p.c. przejawiający się wewnętrzną sprzecznością uzasadnienia wyroku polegającą na tym, iż Sąd z jednej strony wskazuje jako wyłączną przyczynę wypadku zachowanie powódki – (vide: zdanie 1, akapit 1, str. 3 uzasadnienia wyroku: „ w ocenie techniki samochodowej i ruchu drogowego zdarzenie z dnia 20 października 2009 roku spowodowała kierująca rowerem E. K.”), a w tym samym akapicie podnosi, że wyłączną przyczyną zdarzenia była organizacja ruchu na skrzyżowaniu (vide: akapit 1, str. 3 uzasadnienia wyroku „ z punktu widzenia techniki samochodowej przyczyną zaistnienia wypadku z dnia 20 października 2009 roku była organizacja ruchu na skrzyżowaniu”),

- art. 328 § 2 k.p.c. polegający na niewskazaniu w jakiej części Sąd nie dał wiary zeznaniom powódki, co uniemożliwia skuteczną kontrolę instancyjną rozstrzygnięcia w tym zakresie,

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przyjęcie przez Sąd - wbrew zasadom doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania, iż powódka zjeżdżając ze skrzyżowania powinna była zatrzymać się na nim w momencie kiedy zauważyła, że zmieniły się światła w zwolniony został ruch na zachód Al. (...), w sytuacji gdy oczywiste jest, że zatrzymanie powódki spowodowałoby potrącenie jej przez pojazdy poruszające się za nią,

- art. 233 § 1 kpc poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów polegające na pominięciu wniosków opinii biegłego z zakresu techniki samochodowej i ruchu drogowego, który w opinii podstawowej wyraźnie określił, iż przyczyną wypadku powódki była nieprawidłowa organizacja ruchu na skrzyżowaniu ulic (...), na której sygnalizacja świetlna nie zapewniała technicznej możliwości pokonania skrzyżowania rowerzyście bez stworzenia sytuacji zagrożenia w ruchu , co skutkować winno postawieniem przez zarządcę drogi – Gminę Ł. Zarząd Dróg i (...) znaku drogowego zakazującego na tym odcinku drogi jazdy rowerem.

W następstwie tak sformułowanych zarzutów powódka wniosła i zmianę wyroku Sądu Rejonowego poprzez zasądzenie na swoją rzecz kwoty 4 800 zł z tytułu zadośćuczynienia oraz 300 zł tytułem odszkodowania, obie kwoty z ustawowymi odsetkami od dnia wymagalności do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji i rozstrzygnięcia o kosztach procesu.

Zażalenie od rozstrzygnięcia o kosztach postępowania zawartego w/w wyroku wniosła pozwana Gmina M. Ł. - Zarząd Dróg i (...). Zaskarżonemu postanowieniu zarzucono naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 102 k.p.c. poprzez jego błędne zastosowanie, tj. odstąpienie od obciążania powódki kosztami procesu w sytuacji, gdy zgodnie z rozstrzygnięciem w/w wyroku pozwana Gmina M. Ł. wygrała proces w 100%, a po stronie powodowej nie wystąpiły szczególnie uzasadnione okoliczności będące podstawą do skorzystania z dobrodziejstwa tego przepisu, które powinno mieć zastosowanie jedynie wyjątkowo.

Wskazując na powyższe wniesiono o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej Gminy M. Ł. kwoty 1.200,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego należnych pozwanej, oraz

zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej Gminy kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W odpowiedzi na zażalenie powódka wniosła o jego oddalenie i zasądzenie od pozwanej na swoją rzecz kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się zasadna i jako taka skutkowałą zmianą zaskarżonego wyroku.

W pierwszej kolejności stwierdzić należy, iż poza zakresem zaskarżenia pozostaje oddalenie powództwa w stosunku do drugiego z pozwanych, tj. Towarzystwa (...) S.A. z siedzibą w W.. Strona powodowa kwestionuje bowiem ustalenie przez Sąd pierwszej instancji, iż odpowiedzialności za wyrządzoną E. K. szkodę (zarówno tę materialną, jak i niematerialną) nie ponosi Miasto Ł. - Zarząd Dróg i (...) w Ł..

Sąd Okręgowy nie podziela stanowiska Sądu Rejonowego, iż ustawienie sygnalizacji świetlnej na skrzyżowaniu ul. (...) i ul. (...), w zgodzie z przepisami Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 roku w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa w ruchu drogowym i warunków ich umieszczania na drogach (Dz. U. Nr 220 poz. 2181 z późn. zm.) wyłącza bezprawność działania Miasta Ł. - Zarządu Dróg i (...). Należy podkreślić, iż powołane unormowanie ma rangę rozporządzenia, a normy w nim zawarte mają jedynie charakter techniczny. Tymczasem - jak słusznie podnosi strona powodowa - zgodnie z art. 20 pkt. 14 ustawy z dnia 21 marca 1985 roku o drogach publicznych (Dz. U. Nr 14 poz. 60) do obowiązków zarządcy drogi należy wprowadzanie ograniczeń lub zamykanie dróg i drogowych obiektów inżynierskich dla ruchu, gdy występuje bezpośrednie zagrożenie bezpieczeństwa osób lub mienia. W konsekwencji, w celu wyeliminowania możliwości zaistnienia wypadków takich jak przedmiotowe zdarzenie z dnia 20 października 2009 roku strona pozwana powinna na wskazanym odcinku drogi rozważyć wprowadzenie zakazu jazdy rowerem. Ewentualnie wskazane byłoby zastosowanie innych rozwiązań takich, jak na przykład zamontowanie dodatkowych świateł na środku skrzyżowania. Zaniechanie tych działań przed zarządcę drogi prowadzi do uzasadnionego wniosku, iż Miasto Ł. - Zarząd Dróg i (...) nie wywiązał się z ciężącego na nim obowiązku ustawowego zapewnienia bezpieczeństwa wszystkim uczestnikom ruchu, w tym rowerzystom.

W tym miejscu przyznać należy rację autorowi apelacji, iż Sąd Rejonowy bezzasadnie pominął wnioski wypływające z pierwotnej opinii biegłego z zakresu techniki samochodowej i ruchu drogowego. Prof. A. S. wprost stwierdził, iż organizacja ruchu na skrzyżowaniu ulic (...) była powodem zaistnienia przedmiotowego wypadku. Cykl zmiany świateł (około 4 sekundy) nie pozwalał bowiem na opuszczenie skrzyżowania przez osoby poruszające się na rowerze, pomimo wjechania na nie prawidłowo na zielonym świetle. Osoba testująca przejazd rowerem potrzebowała na pokonanie wskazanego odcinka drogi (...) sekund, a więc trzykrotnie więcej aniżeli w/w cykl. Ponadto, na rozprawie w dniu 14 czerwca 2014 roku biegły jednoznacznie stwierdził, iż treść w/w rozporządzenia podporządkowana jest ruchowi samochodów osobowych i w pewnym sensie jest ona krzywdząca dla innych uczestników ruchu.

Pomiędzy zachowaniem strony pozwanej a wyrządzoną E. K. szkodą - której zaistnienie nie było w niniejszej sprawie kwestionowane - zachodzi adekwatny związek przyczynowy (art. 361 § 1 k.c.). Doznane przez powódkę obrażenia ciała stanowią bowiem normalne następstwa zaniechania strony pozwanej polegającego na organizacji ruchu uniemożliwiającej jadącemu zgodnie z przepisami rowerzyście bezpiecznego opuszczenia skrzyżowania.

W konsekwencji stwierdzić należy, iż w przedmiotowej sprawie spełnione zostały wszystkie przesłanki warunkujące odpowiedzialność deliktową Miasta Ł. - Zarządu Dróg i (...) na podstawie art. 417 § 1 k.c. Stosownie do treści tego przepisy, za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa.

Z powyższych względów zaskarżone orzeczenie na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. podlegało zmianie na następujące: Sąd Okręgowy w punkcie 1 zasądził od Gminy M. Ł. - Zarządu Dróg i (...) na rzecz E. K. kwotę 5 100 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 8 września 2011 roku do dnia zapłaty; w punkcie 2 oddalił powództwo w pozostałej części; w punkcie 3 nakazał pobrać od Gminy M. Ł. - Zarządu Dróg i (...) na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi kwotę 55 złotych tytułem nieuiszczonej części opłaty od pozwu oraz kwotę 923, 44 zł tytułem wynagrodzenia biegłych; w punkcie 4 zasądził od Gminy M. Ł. - Zarządu Dróg i (...) na rzecz E. K. kwotę 1417 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Zgodnie z art. 445 § 1 k.c. w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia Sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę pieniężną tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, na którą składają się cierpienia fizyczne w postaci bólu i innych dolegliwości, a także cierpienia psychiczne polegające na ujemnych odczuciach przeżywanych bądź w związku z cierpieniami fizycznymi, bądź w związku z następstwami uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia zwłaszcza trwałymi, nieodwracalnymi, jak na przykład na skutek oszpeceń, niemożności wykonywania zawodu lub innej działalności, niemożności uprawiania sportów, wyłączenia z normalnego życia i pozbawienia jego radości. Celem zadośćuczynienia jest złagodzenie tych cierpień – drogą pośrednią – poprzez zwiększenie możliwości poszkodowanego w nabywaniu dóbr i usług według jego wyboru. Przepisy kodeksu cywilnego przewidując możliwość uzyskania zadośćuczynienia, nie zawierają równocześnie żadnych kryteriów, jakimi należy kierować się przy ustalaniu jego wysokości. Kryteria takie wypracowało orzecznictwo sądowe, w szczególności orzecznictwo Sądu Najwyższego. Zgodnie z nimi – określając wysokość zadośćuczynienia – sąd powinien wziąć pod uwagę wszystkie okoliczności mające wpływ na rozmiar doznanej krzywdy, a zwłaszcza stopień i czas trwania cierpień fizycznych i psychicznych (pobyt w szpitalu, bolesność zabiegów, dokonywane operacje, trwałość skutków czynu niedozwolonego, kalectwo, bezradność życiową, poczucie nieprzydatności), prognozy na przyszłość, wiek poszkodowanego, niemożność wykonywania ulubionego zawodu, niemożność kontynuowania nauki i zdobycia wykształcenia, utratę kontaktów towarzyskich itp. (por. wyrok SN z dn. 9.11.2007r, V CSK 245/07, opubl: OSNIC rok 2008, Nr D, poz. 95, str.1).

Oceniając okoliczności niniejszej sprawy Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, iż krzywda E. K., będąca następstwem wypadku z dnia 20 października 2009 roku kształtuje się na poziomie średnim. Obrażenia doznane przez powódkę zostały szczegółowo opisane w uzasadnieniu Sądu pierwszej instancji, a tym samym za zbędne uznać należy powielanie ich w treści niniejszego uzasadnienia. Jednakże Sąd Odwoławczy nie podziela oceny Sądu meriti, iż zakres cierpień fizycznych i psychicznych E. K. był nieznaczny. Podkreślenia bowiem wymaga fakt, iż bezpośrednio po wypadku powódka przewieziona została do szpitala im. WAM, a przez pierwsze dwa miesiące towarzyszyły jej silne dolegliwości bólowe. Dodatkowo, przez okres 2 tygodni pokrzywdzona musiała znosić niedogodności związane z unieruchomieniem szyi w kołnierzu ortopedycznym, w tym drętwienie rąk oraz niekontrolowane wypadanie przedmiotów. Jednocześnie powódka musiała znosić niedogodności psychiczne związane z uzależnieniem od pomocy osób trzecich. Niezależnie od urazu kręgosłupa szyjnego i lędźwiowego, u E. K. rozpoznano także uraz głowy ze wstrząśnieniem mózgu skutkującym nerwicą pourazową. Na płaszczyźnie neurologicznej długotrwały uszczerbek na zdrowiu wynosi 5 %.

Przy ustalaniu wysokości należnego zadośćuczynienia uwzględnić należy również treść art. 362 k.c. Zgodnie z tym przepisem, jeżeli poszkodowany przyczynił się do powstania lub zwiększenia szkody, obowiązek jej naprawienia ulega odpowiedniemu zmniejszeniu stosownie do okoliczności, a zwłaszcza do stopnia winy obu stron. Z zebranego w sprawie materiału dowodowego jednoznacznie wynika, iż E. K. miała prawo wjechać na skrzyżowanie, lecz późniejsza zmiana warunków ruchu powinna skutkować podjęciem działań obronnych - czego powódka zaniechała. Jak prawidłowo wskazano w opinii biegłego, kontynuowanie jazdy pomiędzy samochodami poruszającymi się ulicą prostopadłą stwarzało sytuację niebezpieczną. Takie zachowanie powódki ocenić należy negatywnie zarówno z punktu widzenia powszechnie obowiązujących przepisów (art. 3 pkt. 1 ustawy Prawo o ruchu drogowym), jak i tzw. reguł zdroworozsądkowych. W konsekwencji, w ocenie Sądu Okręgowego E. K. przyczyniła się do zaistnienia przedmiotowego zdarzenia w 50 % - a okoliczność ta została przyznana przez pełnomocnika powódki na rozprawie w dniu 14 czerwca 2013 roku.

Swoje roszczenie z tytułu zadośćuczynienia E. K. w niniejszej sprawie określiła na kwotę 4 800 zł, zastrzegając w pozwie prawo dochodzenia dalszych kwot. Zgodnie z utrwalonymi poglądami doktryny i orzecnictwem Sądu Najwyższego zadośćuczynienie ma charakter kompensacyjny. Nie może być symboliczne, ale też nie może być nadmierne. Winno być stosowne do doznanej krzywdy, jego wysokość zaś powinna być utrzymana w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom, przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa, a jednocześnie przedstawiać ekonomicznie odczuwalną wartość. Określając wysokość „odpowiedniej sumy”, sąd powinien kierować się celami oraz charakterem zadośćuczynienia i uwzględnić wszystkie okoliczności mające wpływ na rozmiar doznanej szkody niemajątkowej. Podstawowe znaczenie musi mieć rozmiar doznanej krzywdy, o którym decydują przede wszystkim takie czynniki, jak rodzaj uszkodzenia ciała czy rozstroju zdrowia, ich nieodwracalny charakter polegający zwłaszcza na kalectwie, długotrwałość i przebieg procesu leczenia, stopień cierpień fizycznych i psychicznych, ich intensywność i długotrwałość, wiek poszkodowanego i jego szanse na przyszłość oraz poczucie nieprzydatności społecznej.

Mając na względzie powyższe okoliczności, w szczególności wiek powódki, utrzymujące się przez okres dwóch miesięcy dolegliwości bólowe, długotrwały uszczerbek na zdrowiu w wysokości 5 %, a także pomyślne rokowania na przyszłość Sąd Okręgowy uznał, iż adekwatna do rozmiaru krzywd doznanych przez E. K. kwota tytułem zadośćuczynienia powinna wynosić 10 000 zł. Jednocześnie uwzględnić należy 50 % przyczynienie się powódki do zaistnienia przedmiotowego wypadku, co w konsekwencji oznacza, iż należna E. K. kwota to 5 000 zł. Z uwagi na zasadę związania Sądu zakresem żądania (art. 321 k.p.c.) zasądzeniu podlegała wskazana w pozwie kwota 4 800 zł.

W myśl art. 444 § 1 k.c. w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia naprawienie szkody obejmuje wszystkie wynikłe stąd koszty. Na gruncie przedmiotowej sprawy w pierwszej kolejności wskazać należy, iż przez okres około 2 miesięcy powódka leczona była V., N. oraz innymi lekami przeciwbólowymi i z tego tytułu poniosła łączne koszty około 180 zł. Ponadto, przez 2 tygodnie od opuszczenia szpitala (...) wymagała pomocy osób trzecich w czynnościach wymagających dźwigania, podnoszenia obu rąk do góry i schylania się (w wymiarze około 2 godzin dziennych). Natomiast z informacji (...) Komitetu Pomocy (...) wynika, iż stawka pełnej płatności za usługi opiekuńcze w dni powszednie na terenie miasta Ł. od lipca 2009 roku wynosiła 9,50 zł - a w soboty, niedziele i święta była wyższa. Analiza wskazanych okoliczności prowadzi do wniosku, iż żądanie powódki w zakresie 300 zł tytułem odszkodowania za poniesioną szkodę materialną jako zasadne podlegało uwzględnieniu w całości.

O odsetkach orzeczono zgodnie z żądaniem strony powodowej, na podstawie art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c. Doręczenie pozwu Miastu Ł. - Zarządowi Dróg i (...), które w przedmiotowej sprawie stanowiło jednocześnie wezwanie do zapłaty, nastąpiło w dniu 7 września 2011 roku.

Mając na uwadze wynik procesu oraz fakt zwolnienia powódki od kosztów sądowych ponad kwotę 200 zł, w punkcie Sąd Okręgowy nakazał pobrać od Miasta Ł. - Zarządu Dróg i (...) w Ł. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi kwotę 55 złotych tytułem nieuiszczonej części opłaty od pozwu oraz kwotę 923,44 złotych tytułem wynagrodzeń biegłych A. W. i J. B. - pokrytych tymczasowo przez Skarb Państwa.

Zważywszy na wynik przeprowadzonego postępowania, o kosztach procesu orzeczono podstawie art. 98 § 1 i 3, zasądzając od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 1417 zł. Wskazać należy, iż E. K. poniosła w toku postępowania pierwszoinstancyjnego następujące koszty: 200 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu, 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa oraz 1200 zł tytułem zastępstwa procesowego (§ 6 pkt. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 461, dalej Rozporządzenie). Jednocześnie Sąd nie znalazł podstaw do podwyższenia stawki wynagrodzenia pełnomocnika strony powodowej.

W świetle dokonanej merytorycznej zmiany zaskarżonego wyroku, zarzuty zawarte w zażaleniu strony pozwanej mają charakter bezprzedmiotowy, a wniesiony środek zaskarżenia podlegał oddaleniu na podstawie art. 397 § 2 k.p.c. w zw. z art. 385 k.p.c. (pkt. II wyroku).

Mając na uwadze wynik procesu oraz fakt zwolnienia powódki od kosztów sądowych ponad kwotę 200 zł, w punkcie III wyroku Sąd Okręgowy nakazał pobrać od Miasta Ł. - Zarządu Dróg i (...) w Ł. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi kwotę 255 złotych tytułem nieuiszczonej opłaty od apelacji

O kosztach procesu orzeczono podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., zasądzając od Miasta Ł. - Zarządu Dróg i (...) w Ł. na rzecz E. K. kwotę 600 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego (§ 6 pkt. 4 w zw. z § 12 ust. 1 pkt. 1 Rozporządzenia) oraz 60 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego (§ 6 pkt. 2 w zw. z art. 12 ust. 2 pkt. 1 Rozporządzenia). Jednocześnie Sąd odwoławczy nie znalazł podstaw do podwyższenia stawki wynagrodzenia pełnomocnika strony powodowej.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. oraz art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. , orzeczono jak w sentencji.